

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 — —
Negyedévre 2 — 50
Egy órára 1 — —
Egyes szám ára 4 hr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többeszeri hirdetések alkú szerint jutányos áron tüntetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr.

Vidéki hangok a zágrábi botrányhoz.

— Az okt. 22 és 25-iki országgyűlési jelenetek után. —

(—r.) Budapest az ország szíve. A politikai irány innen árad ki az országba. Nagy tekintély az ország fővárosa; szinte szent áhitattal kérdezzük: Mit csinálnak Budapesten?

A »zágrábi botrány« hirtelen váratlanul, mintegy villanyütés ért bennünket. Hogyne! ahhoz a királylátogatáshoz annyira sok szép reményt kötöttünk! Nem kevesebbet, mint azt, hogy az a magyar király és kormányelnök jelenlétében csalhatatlan bizonyítási alkalma lesz annak, hogy a horvátok csakugyan a közjog tiszteletére tértek; becsülik immár ismét azt a jósi kapcsolatot, mely őket 7 századon át jóban, roszban Magyarországához köti, azt a történetet, mely a magyar és horvát közös vérel Zrinyiek, Jurisicsok anyai dicsők vérehullásával és halálával is megszenteltetett. Elmúlt, már emlékét is szégyellik annak az 1848-diki invázióknak, melyben elhagyták magokat ámitatni, felhagyták használni, hogy mi az elnyomás zsoldosai, az anyaországra törjenek, mely őket mindig gyermekének tekintette, szerette, ápolta; sőt előnyökben részesítette; s az 1848-diki szabadságvívóimányai-ban is részesíteni kívánta. Hiu volt a remény! . . . Megtörtént, a mit a legnagyobb peszsimizmussal sem lehetett volna várni. Magyar király, magyar miniszterek jelenlétében, a magyar állam, a horvát fenhatóság jelvénye meggyaláztatott, megégett, ott égett meg, annak a Jellasicznak a szobránál, ki Magyarország ellen fellázította, szabadsága, függetlensége, államisága leverésére vezette azt a csordahadát.

Nagy jelentősége van annak a gyalázatos tettetnek . . . A magyar állam fenhatóságától függetlenül akarnák őket magokat. Ha csak ennyi volna! Hisz a vágy az apró nemzetekben tehetetlenségük érzetében még inkább fészkelődik, még többször kitör a függetlenség felé. Ez talán nem különös dolog és nem is bűn? Nem azt vitatjuk, hanem azt, hogy a kik történetileg hét századon keresztül egy birodalmat alkottak, egy közös történetet csináltak, természetből egymásra vannak utalva, szerződésileg egymáshoz vannak kapcsolva, az egyik az erősebb, a védő jogával és kötelezettségével, a másik az erőtlenebb engedelmességével, ragaszkodásával és hálájával lekötelve, most mindennek bizonyítása ellenében, ez, a kisebb, ez a gyengébb fél azt megcáfolja, megcsufolja;

épen az erőtlenebb, szemébe nevet az erősebbnek, megszidalmazza, megszakgatja a szerződéseket. Miért tették ezt, honnan, micsoda kufforrásból fakad fel az az átkozott posvány, mely ezt a fajzatot szülte, táplálja; hogy lehetett azt elkövetni király és kormány jelenlétében? Kik okai hogy meg nem gátoltott? Erdemnek-e büntetést azok, kik elköverték, s milyen legyen az a büntetés tette: és netalán kormányközögekre nézve?

E kérdésekre vártunk mi megfejtést *Budapestről, az országházából*, mi a tagok a főtől; hiszen megszoktuk már onnan várni mindent: gondolatot, tettet; mert mi onnan jön, az mind jól van téve ország fejével, gondolatával és erejével.

Most azonban kellemetlenül, sőt *bosszantólag csalódtunk*. Várakozásunk nem csak ki nem elégtetett, hanem az a fejvesztés, melyet a gyalázattal szemben az ország kormányának épen fejében tapasztalunk, rendkívüli aggodalommal tölti el s minden vériünket arcunkba, fejünkbe kergeti.

Mi itt vidéken nem pártszempontból ítélünk. Mi nem vagyunk kormányon a pártszenvédély erős hullámzását nem is ismerjük; sőt elég naivok voltunk azt hinni, hogy most ismét egy nagy ügy, az ország gyalázata elmosásának, s jövőre minden ily botrány lehetlenítésének *a magyar állam-fenség tisztelete helyreállítására és megszüldítésének ügye, egyesíti Magyarországot minden pártját*, s ez ügyben nem is fog létezni párt, hanem az országgyűlés és Budapest nagyja és kicsinyje nekünk is példát adva, tömörülésre hívja, egy iszonyu kiáltást hangoztatunk Kárpátoktól Adriáig: »Ne bánsd a magyart!« E helyett azt kell hallanunk, hogy az ország, a magyar birodalom színe, jelvénye megsértése csak »gyerek játék« volt!

Hallottuk ellenzék és kormány nyilatkozatát a 22 és 25-iki vitákban, interpellációkban és ezekre adott feleletekben. Hallják meg oda fenn is, miként gondolkozunk, s miként tennénk iltten.

Csőselék követte el azt a tényt, mert érett, komoly ember már olyan utcazi tüntetésekre nem vállalkozik, még ha nem zágrábi érsek is. De azt a csőseléket a zágrábi tudomány-egyetem polgárai vezették a sérelem elkövetésére; s aztán a magyar állam fenhatósága ellen elkövetett sérelem jelvényeinek meggyalázása, megsemmisítése, s épen annak az 1848-ból ismeretes tendenciájára Jellasicznak szobránál vitetett végbe,

az, mint előbb elhatározott cselekvény tűnik fel, s nem a csőselék, hanem az intézők számlájára esik.

De hát az az intéző egyetemi ifjuság gyermekek csoportja, melynek felfogása s műveleire nem lehet súlyt fektetni?

Ha igaz, pedig igaz, hogy a tanuló ifjuság az újabb nemzedék színe, java; a jövő nemzedék alapja és értelmi kezessége; hazafias felfogás, és értelem megnyilatkozása tekintetében az ifjuságot nem lehet jelentéktelen, süllyedő gyrmek-csoportnak feltüntetni, a mint Josiovič horvát-szlavon miniszter s utána Báoffy miniszterelnök s az egész kormánypart akarja belénk magyarázni, melyből nem lehetne az egyetemes érzület és felfogásra következőt.

Az ifjuság értelmét az iskolai tanításból szerzi, érzelmét is innen és a hazafias közvélemény gazdag forrásából meríti. Alig lehetne tehát azt mondani, hogy általában a »zágrábi sajnálatos eseményektől Zágráb lakossága távol áll.« Sem az iskolai képzés, sem a közvélemény nem áll távol; de ez nem azt teszi, hogy a közjog felfogásában és tiszteletében őszinte komoly polgárság és vezetésre hivatott férfiaknak is egyenesen tulajdonítható volna az a sajnálatos viselkedés, csak hogy az ilyen polgárság Zágrábban elenyésző kevés annyira, hogy nem is mer mutatkozni.

Az iskolai képzés úgy látszik, fegyelmet nem ismer, fegyelmet nem alkalmaz Zágrábban; ezen felül az ifjuságot a törvény-tudományban különösen és bizonyosan rosszul felfogott értelem szerint vezetik.

Mert ha nem: az az ifjuság sem lenne minden illedelmet levetkező a király jelenlétében, minden fajtestvéri vérség, államjogi közösség ellenében.

Az a kiabálás, »éljen a horvát király« s az a magyar zászló-elégetés, tudhatja a király, tudhatja a magyar kormány, de tudhatja minden magyar és dél-szláv is, mit jelent . . . *Szétlépni először a kapcsolatot, mely a magyar birodalomhoz köti Horvátországot*, bárha az újabb időben nagyon lazán, s inkább Horvátország nagy előnyére, mely az önálló fejlődés minden eszközével megajándékozva és felruházva van a kiegyezés által, mint sem Magyarországra, melyre nézve a Horvátországgal kapcsolat legálább is finanziaális teher.

Azután *szétlépni a köteleket, mely a habsburg-lotharingiai dinasztiahoz fűzi*; mert az a dinasztia iránti hódolat is épen oly szemfényvesztés, az ő végcéljok le-

lezésére, mely egy nagy délszláv birodalom felállítására, melynek alakulási kiindulása Zágrábról történnék s központja is egyelőre Zágráb lenne.

Azok a deákok nem oly gyerekek s nem is oly jelentéktelenek, hogy egy kis virgácsal móresre lehetne őket tanítani. *Apjuk házában* szívják már be a szellemet, hol kicsinységüktől hallják a nagy ábrándok akkordjait; az egyetemi előadások csak előbbre fejtik, megerősítik; sőt forma-ruha és kard, a fiatal ambíció minden külsőségeinek is kielégítésével sarkalják kitörni azt a szellemet. A közvélemény pedig hangosan dicsőíti utczákon, tereken korezmákban megvilágítását.

Nem kéri egyik se, hogy elérhető-e az az Utópia, — mindenik mint közhajtas tárgyat üdvözlő, munkálja és munkálni segíti, még nem az a csöcselék, hanem a komoly zágrábi lakosság is, mely elnézi, meggátolni nem igyekszik a nyilatkozó botránnyos tüntetéseket: — hallgatásával beleegyeznek és lömozdítják azokat... mikor megtörtént; s lépést sem tesz a botrány kárhözátására és helyrehozására.

A magyar államkormányzatnak tehát, — ha fel akarja tartani legalább az eszmét s az eszme tisztelgetését; mert hiszen ennél többet alig tartottunk meg Horvátország irányában a magyar fenhatóságból: — a legnyomósabban kell eljárnia, míg még lehet. Meg kell ragadni azt a kijelentést, hogy az egész tüntetés kizárólag az ifjuságé. Legyen az. — De ekkor az egyetemet reformálni kell az által, hogy fegyelmet kell felállítani benne — féktelenség helyett; a törvény és közjog tanítására megbízható tanárokat alkalmaztatni; az ifjusági egyesületek működésének rendszabályait szigorúan megtartani és minden az egyetemi életre vonatkozó jelentéseket kérielhetetlenül ellenőrizni a kölcsönösen kötelező államjog szempontjából.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Őszi kód.

— A „Debreccen” eredeti tárczája. —

Őszi kód, őszi kód . . .

Tarlott tájék, semmi több;

Azt se tudom, hogy ide,

Hogy én ide mit jövök?

Volna mint rég! hogy dalán

Felfrissülnek madarán;

De madárdal — hol van az?

Itt még zordabb a magány.

Egyedül csak sóhajom

Reszket el a parlagon!

Fáradt visszhang messziről,

Szárnya szegett unalom.

S egyszer az is elmarad,

Egyszer az is cserbehagy . . .

S pusztá vadon — néma gyász —

Lelkem oh be árva vagy!

Igmándi Miklós.

Talán rendőrállam járhat így el? Igen! . . . az államnak mely élni akar: — az élete ellen törő törekvéseket, műveleteket, nemcsak joga van ellenőrizni, gátolni, hanem kötelessége is, mielőtt államfelforgató erőre növekednek — megsemmisíteni.

A magyar-egyetemek és akadémiák ifjuságának pedig mi a teendője? Belemenni talán a horvát diákokat provokáló, vagy a horvát jelvényeket meggyalázó tüntetésekre . . . a vicem pro vice elvénél fogva? Nem! az ő feladatuk a műveltebb és erősebb feladata: kárhözátalni a rosszat és megvevésével sulytani, ez által megadni nekik a felvilágosító és irányító, szigorúan jóakaratu intelmet. Ezt hozza magával a magyar ifjuság, műveltség és illemérzete, még jogi felfogása is.

A zágrábi rendőrség, mely elnézte a magyar zászló sértését, sőt megégetését: — nem mentheti magát sem tudatlansággal, sem erőtlenséggel. Az ifjuság készsüldése tudva volt előttük; erősbitésért esendőrség és katonai erőhöz folyamodhatott volna; de elnézte a történeteket, mert maga is osztozott az ifjusággal felfogásban, érzelemben. Ennek tehát in capite et membris színtén reformálásra van szüksége — vagyis feloszlatásra és újonnan alakításra. És ezt nemcsak követelni — de keresztülvitetni is kell a magyar kormányznak, s akkor nem lesz napirenden az inzultus, melyet az ellen a mi magyar, nap-nap után elszokott követni a zágrábi ifjuság és csöcselék; melyről nem is a király-látogatás alkalmából hallottunk először.

Végül, hogy ne legyen ujság a zágrábi ifjuság és nép előtt a magyar zászló: ki kell azt tűzni és állandóan kintartani a bán mint a magyar állam egysége eszméjének Horvátországban képviselőjének lakásától kezdve, mindazokon a középületeken, melyek magyar fenhatóság alatt állanak, s Horvátország törvényben győ-

kereső s törvényadta tartományi jogait nem sértik. Mert mindazon intézmények, melyek Magyarországról kormányoztatnak, — kell, hogy kormányoztassanak, tényleg nem avatkoznak be Horvátország saját jogkörébe. De kell, hogy minden időben és mindenekelőtt a magyar jelvények tanúságát tegyenek arról, hogy Horvátországon felül van Magyarország, mely amidőn Horvátország jelvényeit és autonóm jogait respektálja: saját államfelsősége jelvényeit és jogait respektálni kívánja és tudja. Egyszeresmid az anyaország polgárainak személyi és vagyoni jogait is mindenütt a Magyar-állam területén és így Horvát-Szlavon országban is akarja és meg fogja védeni.

Hogy a horvátok magyarelleszen érzelmeiket álcázni jól tudták és jól tudják: kitünt a zágrábi királynapokon s kitünik azóta. De ez nem arra tanítja Magyarországot, hogy szemét bekötöni és bekötve tartani akarja; hanem inti, akár *Bánffy* a magyar kormányon, akár *Kluen-Héderváry* a horvátbánsági kormányzat élén, hogy Horvátországban a Magyarországtól, — a dinasztjától elszakadni törekvés és egy nagy délszláv utópiájának ördöge — nem alszik; s Magyarország a kedves Kroatia-Szlavóniát csak erős öleléssel tarthatja szerető kebelén.

De ha ott kell, mert ott kell tartania: igyekezzék a makranczos hölgynek kihágásait megfékezni is, még ha ordítana s rugdalóznék is.

Nem holmi Zágrábvárosi határozatok, ez — és Varasd és Eszéki vagy jöheto diszpolgársági beszínezések, hanem tartománygyűlési szigorú elhatározás által kitüntetendő elitélete a gyalázatos ténynek és dokumentális kijelentése a magyar fenhatóság iránti kötelezettség elismerésének az, a mi reparálja a történeteket.

Sőt nem elég azt csak reparálni sem, hanem gyökeresen jóvá kell tenni a

Őszi hangulat.

Irta: GONDY KÁROLY.

II.

Igy ősszel, midőn a zaklatott föld már téli álomra készül és mivelőt már jobban nélkülözheti, itt a falak között új élet fakad.

A jegyesek szaporabban iratkoznak a hirdető táblára. A tonzurátlan eskető czimzetes pap gavallerosan fogadja s szívbajosokat; jó hogy már nál van rajta, mert ugyan ki esketné Vecseyt, ha úgy újra bajba esne, a mi től az ég övön! Talán csak nem hívnák Kiss Áron püspököt a városházára polgári s gédlelkésznek?

Mi fényképészek nem jó szemmel nezzük e polgári frigykötést, e pap nélküli karikázást ezt a dupla hazasságot, a bigamiát ugyan egy personával, mert mi huzzuk a rövidebbet az egész komédiában. Mi karpótlékért folyamodunk a kormányhoz, hogy úgy két helyen elpotyazzák a drága időt és így késő ősszel oly gyorsan ránk horul az est fátyola, hogy a fátyolos meynaszonyról így csak »fátyolos« képpel szolgálhatunk, vagy éppenséggel az idő rövidsége miatt örökre elmarad a megörökítés. — Én a petüot már megirtam, csak várom, míg a cs. és kir. collega rendbe szedje magát és a 28 medaliát, hogy mehesünk deputálni. Tudom, nagyon nagyot néz a miniszter a sok kitüntetett férfiura, mert el lehet azt

gondolni; én is feltűzöm legalább is azon »koronázási érmét« melyet Lónyay Menyhért maga lökött lóháton a mellémre.

Azt is tudom, hogy hiába megyünk, legfőlebb azt a kegyes tanácsot adja, hogy rendezljük be a feleket más napra. . . . Igen ám! Hiában mondogattam a vőlegénynek: »Nem késik az, lehet azt azután is.« Erre persze az a felelet:

Jaj kérem, az már osztán »nem az.« !!

A vadszöllő is kékül, levele pedig imperitinsül veresedik. Intó jele: ki vad módon issza a bort, el nem kerüli a vörös orrt. Most már nem is kell tőle tartani, bátran lehet a bort fogyasztani!

Tiszta vízből készítik a bor: praeparált víz mellett ülik a tort. Így csak elérjük a magas kort kivált ha mindenben tartjuk a sort. Mit is ér a sok szeszestital, ha az ivó tőle vízibetegségben meghal.

Borban fürödni és vízben elmerülni!!! Nem borzasztó satyra! ? Még ilyet hallani! . . . Had szükül a torka és dagad a lába; nem segít e bajon sem doktor sem bába.

I-tenem! milyen bor lehetett,
Miből a »fóti dal« megeredt!
Mikor lesz oly gyönyözőz bortal,
Mitől megszólalna még a hal?!

Ugy kijózanodtunk már, hogy a valódi bort is víznek nezzük és saját termésünkön

kiegyezés reviziójával, melynek kimagasló célja legyen, hogy a fenhatóságot ily gyalázatos tényekkel többé ne sérthessek a horvátországi autonómia gyakorlatának szoros ellenőrzése, mindazon intézetekben és intézményekben, melyek Horvátországban a polgárság érzelmét és tetteit irányozni vannak hivatva.

Ez a mi vidéki hangunk az országgyűlés után a »Zágrábi botrányhoz.«

Horvát pártforrongás. Czernkovic és Jellasics Gyula ó-unionista képviselők kiléptek a kormánypartból. Egy Kusevicshez, a nemzeti párt elnökéhez intézett levelükben kilépésüket azzal indokolják, hogy a párt és Khuen-Héderváry gróf horvát bán, az 1868-iki kiegyezési törvény korrekciós és lelkiismeretes kivételére nézve az eredeti programmal ellentétben vannak. Czernkovic képviselő egyúttal azt is kijelentette, hogy mandátumáról leköszön.

Horvát tartománygyűlés. Zágrábban a horvát tartománygyűlés ülést tartott. Gyurgyevics elnök az ülést fél 12 órakor nyitotta meg. Az elnöki bejelentések felolvasása után, melyek közt az 1896-iki költségvetés is van, Ruzsics képviselő (jogpárti) interpellációt akar előterjeszteni, a mit azonban az elnök nem enged meg. Horvát-Szlávonország autonóm költségvetése 8,908,251 forint szükségletet mutat fel, 466,293 forinttal többet, mint a múlt évben. A szükségletben a következő tételek foglaltnak: Tartománygyűlés 75,100 forint (plus 100 forint), bán 35,800 forint, belügy 4,478,397 forint (plus 156,468 forint) választás- és közoktatásügy 1,858,602 forint (plus 158,723 forint), igazságügy 2,360,362 forint (plus 212,862 forint).

Választások meghamisítása. A képviselőház legelső interpellációs napján Várdy Károly interpellálta fog a választási listák megamisítása tárgyában a belügyminiszter útján az összkormányhoz. Várdy-nak interpellációja megokolásához igen érdekes adatok állanak rendelkezésére.

Képviselői beszámoló. Kováts József országgyűlési képviselő a hó végen és a következő hó első napjaiban tarja beszámolóját választókerületében és pedig holnap Hajdu-

Nánáson, nov. 1-én Dorogon, nov. 3-án Hádázon, nov. 4-én Sámsonban tart beszámolót.

Uj választások. Bizalmas belügyminiszteri rendelet felszólította a főispánokat hogy a kormányzásokra bizott varmegyék pártviszonyairól, illetőleg egy most megejtendő választás esélyeiről sürgős jelentést tegyenek. A főispánoknak kötelességévé tétetett az is, hogy magokat a községi előjárók s a közigazgatási tisztviselők politikai pártállásáról behatóan informálják. Ezek a jelentések a belügyminiszteről átkerültek a miniszterelnök urhoz, a kit szólnak-dobokai és beszterce-naszódi sikérei leginkább képesítettek arra, hogy az országos főokertes tisztét személyesen végezze. Ezek a jelentések, tekintettel a választási listáknak országosan üztött meghamisításaira, ugy látszik, elég kedvezően, vagy — az is lehet — elég megfélemlítően hangzanak, mert a főispánokhoz újabb bizalmas rendelet ment, a mely kötelességüké teszi, hogy ez év folyamán tartandó varmegyei választások alkalmából ugy is egybetartandó kormánypartnak siessenek valamely állandó szervezetet adni, hogy az ez év folyamán tartandó varmegyei választások alkalmával nyomban hasznavehető legyen. Így készül közgazgatási uton, országos költségen a kormányparti kortes-bereitschaft, így készül különben eddig is, s a mi új a dolgban, csak az, hogy a parlament feloszlására s az új választások elrendelésére a kötelességét letergnyalése után azonnal készen kell lenniük. Kormánypart körökben egész határozottsággal állítják, hogy márcziusban új választások lesznek, az új országgyűlés április közepén ül össze, s mután teljesítve kötelességét a millenniumi ünnepélyek megnyitó czeremóniánál, egészen októberig, mikor ismét a 97-ik költségvetés követeli az alkotmányos formák szerint való elintézését, szabadságra megy.

KÜLFÖLD.

Török zavarok. A Yıldiz-palotába küldött fenyegető levelek ügyében folytatott vizsgálat következtében 14 udvari embert vad alá helyeztek. A jelenleg a Suez-csatornán szállított csapatok Yemembe vannak rendelve, mert ott zavargásoktól tartanak. Magán jelentések szerint Raiburgban ez Erzerum és Trapezunt közötti országot mellett irtozatos megszárlás folyt le. Ötszáz feyverzett mohamedán az örményeket a szomszéd falvakban megtámadta, házakat, iskolákat és istállókat felgyújtották, a lángok közül menekülő örményekre

jegyet juttatott osztályrésztül az most uriasan »nagylobon« elhet. De korántsem a sok pénz miatt, hanem hogy a nagy lábhoz a módlingi czipőraktár óriási nagyczipőt hirdet, csak nem járhat mezitláb, ki nagy lábón él?!

A jó olasz gesztenye is sül paráson a városház sarkán. A fekete dunnya felett vörös betűvel, (mintha vérről volna szó) a lámpán olvasható: »Sült nemes gesztenye«. Sült parasztról hallottam, de »sült nemesről« soha; de meg vadgesztenyét ki eszik??

Az üres zsir-bodonok is felszaporodtak a postakocsi tetejében. Hazajöttek a kényelmet kereső uraságok. Nemesak a zsirban uszuok, de még a zsir nívója az ember magasságot túlhaladja, daczára, hogy a járvány ugy pusztította az eleven zsirtömlöket. Megelőnkült a hentes árak forgalma.

Az a szerencse, hogy a sok járvány közepette a miniszteriumban egészségben vannak és győzik a sok rendeleteket. Legújabbán tiltják a lóhus élvezését.

Nálunk ugyan honnan venné magát a lóhus?! Hiszen oly szigorú controlleria alatt a ló-állomány, hogy abból egy fának sem szabad elvesznie. Minden évben büntetés terbe alatt és polgári eskü mellett »személyesen« he kell mutatni a készletet. — A ló és szekér összeírása nem oly »adlibitum« munka, mint a képviselő választók kijelölése. Pedig a ló ha valaki, az pártönkivüli, mert hol jobbra, hol balra befogják szegényt.

A nagy urak nemesvérü lovai mind kü-

löttek, több fiatal embert és nőt maglyákon elégették, sok nőt bántalmaztak és megcsontítottak, falvakat kizákmányoltak és templomokat megszenteltelenítettek. A halottak számát állítólag száznál többre teszik.

Lueger megerősítése. Lueger megerősítésének kérdése, megválasztása után most igen akuttá vált és maris valságot idézett elő, amelynek elintézése egyelőre beláthatatlan. A klerikális képviselők egy küldöttsége ez ügyben tisztelgett gróf Badeni miniszterelnöknel, de minthogy a miniszterelnök válasza a küldöttséget nem elégitette ki, a képviselők a klerikális pártot értekezletre hívták össze, és nagyon valószínű, hogy amenynyiben Lueger megerősítése nem történék meg, az említett képviselők a Hohenwart-kübből kilépnek.

Budeni és a sajtó. Badeni beszédéről czikkezzve, a »Fremdenblatt« azt mondja, hogy ez a beszéd meggyőzte a parlamentet arról, hogy a miniszterelnök azon államférfiak sorába tartozik, kik a pártokat nemcsak az állami mechanizmus eszközeinek tekintik, hanem azoknak a közéletben való érvényesülését és értékét előszerűen és becsülik. A »Neue Freie Presse« Badeni beszédére vonatkozólag megjegyzi, hogy meg kell várni, míg a miniszterelnök által a nemzetiségi kérdésre felállított alapelvek a gyakorlati életbe átvihetnek.

Helyzet Franciaországban. A mérsékelt republikánus lapok sajnálják a képviselőház szavazását. A Siécle, a Matin és Petit Journal a kamara feloszlását jósolják az esetre, ha a képviselőház a szétforgácsolás és anarkia mai állapotában megmarad. A radikális és szocialista lapok azt mondják, hogy a képviselőház tegnapi votuma bosszu Carmauxért. A Rappet és a Lanterne komolyan radikális miniszteriumot követelnek. A konzervatív lapok konstataják, hogy a Ribot kabinet a közmorál egy kérdésében bukott meg. Az összes lapok hangsúlyozzák a helyzetnek a köztársasági elnökre nézve és a jövő miniszteriumra való nehézségeit. A Matin Burgeois-Carignac miniszteriumot jósol.

Tanügy.

A miniszter köszönete. A közoktatásügyi miniszter özv. Takács Lászlóné szül. Lente Zsuzsána h. nánási birtokosnőnek, a ki az ottani ev. ref. egyház és iskola javára, 12 ezer frt értékű alapítványt tett, őszinte elismerését és köszönetét nyilvánította.

lön matrikulálva vannak; apja, anyja tudja van. A colective összeírásnál csak a gazda neve szerepel. Kérjük alázattal a lóügyek miniszterét, ha a ló már idáig jutott, méltóztatásuk a polgári házasság áldását ó reá is kiterjeszteni. Megerdemlik szegény parák; már sok elesett a hazáért és huszárjaért. Jegyezzék fel a keresztezés és kimulása napját, szakítsanak az átkos földből számukra egy köztemetőnek valót és írják fel a fej, vagy lábujjára: Itt nem rugdos többé N. N.

Hej! nem oly könnyű itt nálunk virsli-nek való lovat kapni, mikor mindent nem adnak csak »egy vaklóért!« — Különbem nem féltem a szorongatott nép élelmességét. Akkor lesz csak a rendelő miniszter meglepetve, ha egyszer a hírlapi hirdetések közt olvassa: »Kincsem virsli« vagy »Tokio szalámi«. És miért ne férne ez össze, ha már van »Tokaji cognac« is *

Csösti! berontott az áldás. Négylovas szekeren vontatják hazafelé a sok tengerit. Ha ugy utközben hull egy-két csó a kitágitott kasról, oda sem hederit a kocsis. — A talyigásom tengerivel eteti a lovat. Alighanem roszban tőri a fejét, mert a ló már nagyon odáig van. Bosszankodik is a gazdája eleget, hogy a fakónak nincsen zájpa a tengerihez. — Ugy sejttem, virsli anyagnak hizlalja szegény parát. Jó lesz a talyigás numerusát szemmel tartani!

Millenáris iskolák. Érdekes dolgról értesítenek egyszerre több varmegyéből. Arról van ugyanis szó, hogy a közoktatási kormány a millennium alkalmából felállítandó 400 új népiskolát nem állítja fel, hanem a már meglévő állami iskolák közül az újabb időben szerveztetteket egyszerűen kinevezi millenáris iskolákra. Ezt a praktikát nem is kivételösen, talán egy-két iskolára akarják alkalmazni, hanem olyan nagy mértékben, hogy a millenárisnak jelzett 400 iskolából a háromnegyedrész ilyen kinevezett, hivatalból millenárisra tett régibb iskola lenne. Szükségesnek tartjuk, hogy erre nézve a közoktatási kormány valamely formában alkalmat vegyen a nyilatkozásra.

Tanítónők az iskolaszékben. Fontos elvi kérdés felmerül-e látják úgy tanügyi körökben, mint a sajtóban, azzal, hogy a budapesti hatodik kerületi iskolák tanítóit a maguk képviselőit egy nőt választottak be az iskolaszékbe. És folyik a nagy „elvi” vita, hogy lehet-e a „női” iskolaszéki tag? Mi csak csodálkozásunkat fejezhetjük ki a fölött, hogy manapság ilyen kérdések fel is merülhetnek. A törvény jogot ad a tanítóeszközöknek, hogy a maguk tagjai közül az iskolaszékbe képviselőt küldjenek. Hogy juthat valakinek csak az eszébe is, hogy a törvénynek ez az intézkedése a testületnek és k férfitagjaira vonatkozik, s így az iskola kormányzati ügyekből a tanító pályára képesített egyéneknek a felkizárásuk csak azért, mert véletlenségből nőnek született. Ez nem képzheti vita tárgyát; hanem azzal volna jó illeték a köröknek foglalkozni, hogy eddig is miért zárták el a tanítónőket több oly dologtól, melyhez éppen annyi joguk van, mint férfi kollégáknak. Miért nincsenek a leányiskoláknál főigazgatók s miért vannak férfiak? — Vagy az iskolák felelőtlenségét miért nem lehet érvényesíteni a tanítók női részének éppen úgy, mint a férfiaknak? Ezek a kérdések jogosultabbak a megvitatásra és eldöntésre, mint az, hogy lehet-e a tanítónő iskolaszéki tag.

Eji kaland.

Irtá: Szöllősy Sándor.

Olvasóim bizonyára azt gondolják, hogy valami rémes éjjeli kalandot fogok elbeszélni.

Korántsem! Nem fogom önöket ijesztetni holmi farkas és rabló kalandokkal, mert az ilyen hajmeresztő dolgok, mivel lapunk este jelenik meg, rossz éjszakát szerezne az olvasóknak. Másról fogok én beszélni.

Ez előtt tíz hónappal csikorgós hidegben, kénytelen voltam unokanővérem menyegzőjére utazni.

A magyar állam vasutak igazgatósága, tudtam, hogy nem valami meleg kupét fog adni, elláttam tehát magam bundával. Ismerve az igen tisztelt kalauz urak szívességét egy jó csomó szivart is begöngyöltem ezüst papírba, hogy a rövid szivart londresnek higgyék, s így indultam utnak.

Az állomáson nagy kompánia szállott be kupémba; a kalauzt magamhoz intve kértem, hogy adjon egy üres kupét, mert a ludniakarok.

A kalauz (öt szivar zsebre vágása után) volt olyan kegyes és azt mondta, szemével rám hunyorogva:

— A következő állomáson lesz.

Előre örültem és az állomáson csakugyan adott egyet, de üres nem lévén, felvilágosított, hogy abban a kupében csak egy vén asszonyság alszik.

Beszálltam.

A sarokban hatalmas bundákba burkolódzó hölgy aludta a boldogok álmát.

Kényelmesen vettem ágyat magamnak és utitársnőmhez hasonlóan én is nekifogtam az alvásnak.

Micsoda alvás volt; másnap reggelig tartós és olyan édes, (az öreg asszonyság nem zavart meg) hogy élvezet reá gondolni.

Reggel felébredtem.

A nap játszó sugarai behatoltak a kupékba és csodálatos dolgot láttam, — ugyanis utitársnőm, (a ki éppen akkor ébredt föl) egy hölgy állt előttem a ki szépségével és természetével teljesen megigézett.

Nem tudtam mi, tevő legyek. — Jó reggelt — szólt utitársnőm.

Én csak zavartan, bambán bámultam magam elé.

Ámulásom nem tarthatott sokáig, mert utitársnőm a következő állomáson barátságos fejbólintással köszönve leszállott.

A düh erőf fogott rajtam, izgatottan kiáltottam a kalauznak.

— Maga azt mondta, hogy vén asszony van itt.

A kalauz hamiskás mosolylyal, és gunynya felelt:

— Uraságod kért egy olyan kupét, a melyben aludni szeretne. Azt hiszem, hogy jól tetszett aludni.

— Alászolgája.

És a gazember megugrott előlem és én csak most látom, hogy igazra volt, mert amugy bizony nem igen aludtam volna.

Esküdtszéki tárgyalás.

(Saját tudósítónktól.)

Debreczen, okt. 30.

Az új törvényszéki palotában ma folyt le az első esküdtszéki tárgyalás a közönség nagy érdeklődése mellett. Erdő-kasszét kölcsönzött e tárgyalásnak az is, hogy a vadat és védelmet városunknak kétféle kitűnő krimindistája, mint Dr. Bakonyi Samu és Dr. Kardos Samu képviselték.

Az esküdtszéki tárgyalás lefolyásától tudósításunk a köve kezdi:

A debreczeni kir. törvényszék, mint sajtó-bírószág Igyártó Sándor törvényszéki elnök elnöklése alatt Szőke István, Rottler Béla bírák és Dr. Öreg Béla jegyzőből alakult meg.

Az esküdtszék azonban mire megalakult, már 10 óra is elmúlt, mert az esküdték 4 ik osztálya még 1892-ben alakult, s azóta pedig már igen sok meghalt és eltvozott közülük.

Vegre is az esküdtszék az utczán elfogott ügyvédekkel egészítette ki magát és így megalakult. Az esküdték elnöke Des Combes Henrik ügyvéd, kereskedelmi akadémiai tanár lett.

A tárgyalás kezdetén Igyártó Sándor törvényszéki elnök nagyhatású és fontos beszédet intézett az esküdtszék tagjaihoz, melyben kifejtette, hogy most, mint esküdték a bíróságot a legenyangabban; s hivatásukra és kötelességeikre figyelmeztette őket.

Ezután felolvastattott az inkriminált közlemény, mely a »Debr. Hirlap« ez évi 81-ik számában jelent meg.

Kemény Géza vádlott, a bejelentési hivatal tisztviselője, az inkriminált közleményért a felelősséget elvállalván, eöadja, hogy milyen előzményei voltak ezen közlemény megjelenésének.

Ő ugyanis egy levelet küldött Oláh Ferencz könyvelő, magánpauzasos sögornőjének, Halász Sándor hajdútól. E levelet azonban Oláh neje vette át s a hajduknak annyit mondott csak, mondja meg Kemény úrnak, hogy a levelet címzett atvette. Horváth azonban ismerve Oláh nejét, megmondta Keménynek, hogy a level kinek a birtokába jutott, ki is rögtön visszaküldvén a hajdút, követelte Oláhnétól a levél visszaadását ki nem a leghízelgőbb titulusokkal illette a hajdu előtt Keményt és felhatalmazta, hogy mind e címeket juttassa Keménynek tudomására. Kemény a sértésért az asszony férjétől, Oláh Ferencztől kert elégtételt, mit az megtagadott, s így Kemény közre adta a jelzett közleményt, melyben Oláht gyáva, pinasz, szemtelennek nevezte.

Tauakul ez ügyben kihallgattott a levél vivője, Lits Antal és Kovács Ferencz, kik Oláht Kemény nevében elégtételadásra szólították fel és Babolcsay Béla kereskedőt, ki Oláhné izengetéséről felvilágosítást tudott adni.

A tanúk kihallgatása után a bizonyítási eljárás befejeztvén Oláh Ferencz magánvádló képviselőjében dr. Bakonyi Samu ügyvéd tartott hatóságos vádbeszédet, mely ügyérvei aaposságával, mint szónoki szépségével igyekezett hatni az esküdtékre.

Kemény Géza védelmére dr. Kardos Samu ügyvéd kért fel a vádbeszéd elhangzása után és védte a vádlott terhére rótt cselekményt

Beszéde különösen szép styl tekintetében tünt ki.

Ezek után precizirozták az esküdtékhez felzendő kérdéseket.

A kérdések következőleg tettek fel az esküdtéknek:

1. Foglaltatik-e becsületsértés a »Debreczeni Hirlap« ez évi 81-ik számában megjelent közleményben?

Az esküdték 10 igen 2 nem, szavazattal kimondták a becsületsértés fennforgását.

2. Szerzője-e Kemény Géza az inkriminált közleménynek?

A felelet: 12 igen.

3. Vétkes-e Kemény Géza a becsületsértés büntetében?

Az esküdtszék verdiktje 9 szóval 3 ellenében vétkesnek mondotta ki Keményt.

Ezután visszavonult a törvényszék, hogy az esküdtszék verdiktje alapján meghozza az ítéletet.

Igyártó Sándor 10 perc után kihirdette a törvényszék ítéletét, mely szerint Kemény Gézát a büntetőkönyv 261 §-a alapján, a 92-ik szakasz alkalmazásával 30 frt fő és 10 fet mellékbüntetésre, behajthatatlanság esetén három és egy napi fogházbüntetésre ítéli.

A tárgyalás költségeit behajthatatlannak veszik azonban magánvádló költségeit 30 frtot 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe alatt köteles megfizetni.

Magánvádló képviselője Dr. Bakonyi Samu az ítéletben megnyugodott, míg Dr. Kardos Samu védenoze nevében semmisségi panaszt jelentett be.

Igyártó elnök ezután az esküdtéknek köszönet mondva a tárgyalást befejezettnek nyilatkoztatta.

A hallgatóság az elnök elttetésével osztott szét.

Az anyakönyvi hivatalból.

(Házassági bejelentések 1895. okt. 29-án.)

Fehér Balint és Siroki Julianna.

(Házasság kötések 1895. okt. 30-án.)

Szalontay Mihály és Takacs Mária.
Bihari István és Palfy Erzsébet.
Bartha Sándor és Tyukody Erzsébet.
Varga József és özv. Lente Istvánné.

(Születtek 1895. okt. 29-án.)

Oláh Károly (Károly ev. ref.)
Klmikó Ágnes (Béla róm. kath.)
Dienes Barnabás (Barnabás ev. ref.)
Bonnár József (László ev. ref.)
Welkovits Zoltán (József izr.)
Berger Vilmos (? fiu izr.)

(Elhalálozások 1895. okt. 29-án)

Apli Róza (21 é. ev. ref. tudóvsz.)
Fekete Józsefné (45 é. ev. ref. dúkkór.)
Mészáros Teréz (30 é. r. kizárt s érv szivhűdés.)
Lovász Róza (17 hó. r. kath. béhurut.)
Nagy Javos (12 é. ev. ref. vörheny.)

Ujdonságok.

* **Kossuth Lajos és Irányi Dániel emléke.** Az országgyűlési függetlenségi és 48-as part Komjáthy Béla elnöklése alatt abban állapotodt meg, hogy a párt nevében november 1-én, d. u. 3 órakor koszorút helyeznek Kossuth Lajos és Irányi Dániel sirjaira és előbbiek: *Ulyés* Bálint, utóbbinál Komjáthy Béla fogja a part kegyeltes érzelmeit tomácsolni. E helyen említjük meg, hogy Kossuth Lajos, *Batthyány* Lajos gróf, *Röck* Szilárd és *Szilágyi* István nyugvóhelyének földszítéséről az idén a főváros gondoskodik. Az egyetemi és a műgyetemi ifjuság is nagyban készül a gyászünnepélyre.

* **A ref. egyetemes konvent** és a kolozsvári ref. teologiai fakultás fölavatásának alkalmával diszcolúts lesz a kolozsvári nemzeti színházban. Szinre kerül dr. Váradi Antal Iskariott-ja.

*** Pénztárvizsgálat a megyénél.** A vármegyei összes pénztáránál ma délelőtt, Pénzes Sándor árvaszéki elnök, Szóllósi János vármegyei tisztifőügyész, és Budaházy Ödön főzárnvevő vizsgálatot tartottak. Az összes pénztáraknál a legnagyobb rendben találtak mindent.

*** November elseje. Mindenszentek ünnepén** a r. kath. templomban november elsején d. e. 9 órakor dr. Wolafka Nándor plébános lényes segédlettel zenés misét tart. Délután 3 órakor litánia lesz, mely után szintén dr. Wolafka Nándor szentbeszédet mond. Délután 6 órakor a templomból a kath. temetőbe körmenetet és a temetőben levő kápolnában a halottak lelki üdvéért ünnepélyes nagy misét tartanak. Ezután a körmenet vasszátér a templomba.

*** Előléptetések a honvédségnél.** A debreczeni 3. honvéd gyalogezred tisztikarában a következő előléptetések történtek: Decker János százados őrnaggyá, Földi János és Polzovits János II. oszt. századosok I. oszt. századosokká, Tikos István, Atkary Imre és Köröskényi István hadnagyok — főhadnaggyokká, Volant András, Dalim Tibor, Jakóbe Gyula és Somogyi Gy. hadapród-tiszthettesek hadnagyokká, Bokor István és Szabó Pal tartalékos hadnagyok pedig tényleges hadnagyokká léptek elő.

*** Csendőrök a gyorsvonaton.** A szolgálatot teljesítő csendőrségi járőröknek és kirendeltségeknek eddig csak a személy-, vegyes- és a körülményekhez képest a tehervonatokat lehetett használniok, mi által többször megtörtént, hogy a csendőrök a legjelentékenyebb közbiztonsági zavarokról, vagy bűncselekményekről értesülvén, a helyszínére már csak elkésve érkezhettek s ebből a közbiztonsági szolgálatra mindannyiszor tetemes kár háramlott; míg ha a gyorsvonat igénybe vehette volna, ezéjárt mindenestre sikerrel éri el. Ezért a belügyminiszter a budapesti csendőrküldési parancsnokság erre vonatkozó felterjesztésekre körülírt indokokat figyelembevéve, elrendelte, hogy a csendőrök szükség esetén a gyorsvonatot is használhatják, a költségekről szóló számokat pedig kiegyenlítés vegett utólagosan kell felterjeszteniök.

*** Esküvő.** Tegnap délután tartotta esküvőjét szűk családi körben Vadász Emil, Nemes Irén kisasszonyal. Boldogság kísérje frigyüket.

*** Az elfoglalt főispán.** Mindenki az utolsó napokban megjelent újságokat forgatta, tudva, hogy a magyar sajtónak nagyon szép ünnepe volt, a napokban Nagyváradon. Az első vidéki napilap ünnepele fennállásának negyedszázados évfordulóját — és a ritka ünnep alkalmából az ország minden részéből érkeztek Biharország fővárosába hírlapírók, sőt megjelentek a fővárosi zurnalasztika legelső képviselői közül is számosan, mint Nagyvárad vendégei. A város méltóan, fellebőgőzött házakkal, örömmel, lelke-edéssel fogadta vendégeit és ritka alkalom az a hol a társadalom és hivatalos körök oly szívesen találkoznak az ünneplésben, mint azt most történt Biharvármegye főispánjánál, Bóchy László méltóságát hiáb keresték az egybegyűlt vendégek az ünneplők között. A ki pedig ez irányban kérdést káczkáztatott, — azt a titokzatos választ nyerte, hogy a főispán el van foglalva. Sikerült kideríteni, hogy milyen elfoglaltság volt az, a mely a főispán ur szemében fontosabbnak tetszett, mint a hírlapírás ünnepe. A jubileumi napokon érkezett ugyanis Biharvármegyébe Fejérváry báró honvédelmi miniszter Gromon Dezső államtitkárral — vadászatra a főispán urat sürgőyáileg meczitálták csinálni a honöröket és mi sem természetesebb annak, min hogy a főispán ur felült az első gyorsvonatra és ment.

*** Övintézkedések.** A földmivélsügyi miniszter a város tanácsához ma érkezett leiratában intézkedik arról, hogy a ragályos betegségben elhullott állatok az eddigi szokások földbe ásás helyett, mint a mely ellenkezik mind a közegészségügyi, mind a közgazdasági szabályokkal, mimódon takarítottassanak el. A miniszter ajánlja beszerzésre az új készülékeket, melyek legal-

kalmassabbak arra, hogy az állatok fekélyes részei tökéletesen megsemmisíthetők legyenek. Ilyen készülékeket ajánlja az u. n. Hennenberg és a Todewils fele készülékeket, a melyeknek a beszerzését sürgeti a miniszter. Az ajánlott czégek közül egyik bécsi, a másik müncheni.

Táviratok,

Katonai botrány Aradon.

Budapest, okt. 30. (A »Debreczen« eredeti távirata.) Aradon nagy az izgalom *Sziszka* Imre elfogatása miatt. Sziszkat, ki az idén tett eleget katonai kötelezettségének Szegeden, mint önkéntes, s okt. elejétől kezdve szabadságolva volt, tegnap előtt éjjel egy nyilvános mulató helyen elfogta a kiküldött katonai őrszolgálat, mert tiltakozni mert, alitóltag egy régebbi vételégért rendes két évi szolgálatra utasították. *Ugyon* György és *Barabás* Béla országgyűlési képviselők a képviselőház legközelebbi ülésén meginterpellálják báró *Fehérváry* Géza honvédelmi minisztert a polgári jog eme durva erőszakos megsértéséért.

A függetlenségi pártok kegyelele.

Budapest okt. 30. (A »Debreczen« eredeti távirata.) A függetlenségi pártok mindkét arnyalata egy értelműleg elhatározták hogy *Kossuth* Lajos és *Irányi* Daniel sírjára halottak napján koszorút tesz.

Miniszter válság.

Budapest okt. 30. (A »Debreczen« eredeti távirata.) Miklós Ödön, a földmivélségi miniszterium volt államtitkára lemondásával úgy látszik nagyobb változásokot idézett elő. Beavatott politikai körökben alitóltag ama hír van elterjedve, hogy *Festetic* Andor gróf. földmivélségi miniszter szintén le fog mondani állásáról. Hogy azonban a költségvetés letárgyalása előtt a Baffy-kabinet ekerülje a részleges miniszterválságot, azt mondják, hogy *Festetic* csak a költségvetés letárgyalása után fog csak lemondani. Ujabbban az a hír terjedt el a fővárosban, hogy *Festetic* Andor gr. földmivélségi miniszter meg a költségvetés tárgyalása előtt lemond tárczájáról, melyet Baffy miniszterelnök vesz át. E hirt a kormányhoz közel álló körök megerősítik.

Elhunyt fővárosi tanácsnok.

Budapest, okt. 30. (A »Debreczen« eredeti távirata.) Nagy Lajos, a fő és székváros legnépszerűbb tanácsnoka ma délelőtt elhunyt. Halála széles körben keltett részvételt. Temetése holnapután lesz.

Kitüntetett ügyvivő.

Budapest, okt. 28. (A »Debreczen« eredeti távirata.) *Burián* osztrák-magyar ügyvivőt, ki ma eltávozik, *Ferdinand* fejedelem kitüntetésen két óras kihallgatáson fogadta s a Sándor-rend nagy keresztjét adományozta neki. Este a fejedelem palotájában diszbed volt, melyen *Ferdinand* nevével és anyjával, *Klementine* főherceggasszonyal a diplomáciai kör és az udvari kíséret élén megjelent. A kitüntetett ügyvivő ma hagyta el Szófiát.

Irodalom és művészet.

Rákóczy Ferencz bevonulása.

Ez lesz a czime annak a nagyobbszabásu tör-

téneti képnek, melyet Zemplénmegye a millennium alkalmára megrendel. Azt a jelenetet fogja ábrázolni a mű, a mikor Rákóczy Fentencz ünnepélyesen bevonul a körömi mezőn tartott országgyűlésre. A megye nevében az országos képzőművészeti tanács pályázatot hirdet a képre és 10.000 korona díjat tűz ki rá. A verseny-munkákat a jövő évi márczius hó 1-én kell beküldeni.

Színház.

Mascagni Budapeston. Lapunk tegnapi számában megirtuk, hogy Mascagni a »Cavaleria Rusticana« szerzője darabjának 100 ik előadására Budapestre érkezett. Az állomásnál sokan várták, a kikhez azt jegyezte meg, hogy sokkal szívesebben jött Budapestre, mint annak idején Bécsbe, mert a magyar zenével már régtől foglalkozik s örül, hogy vegre itt tanulmányozhatja. Kifejezte az az óhaját, hogy már solnap szeretne czi, gányzenét hallgatni valamelyik budapesti vendéglőben. *Impre-szárójával*, *Dürrel*, az angol királynobé hajtatói; Mascagni egy hetig maradt Budapestben; eredetileg csak egyszer szándékozott az operában dirigálni, de tekintve, hogy a mai előadásra minden jegy már régen elfogyott, valószínűleg még egy előadást is fog dirigálni. Ma délben ellatogatott az operába este pedig az igazgató páholyából végignézte a »Zsidónő« előadását. — Mascagni rendkívül szimpatikus, meggyerő modora és simára bo-rotvált arca után alig tartana őt az ember 24—25 évesnél többnek, pedig már 29 esztendő. Levett kalappal társalgott a neki bemutatott körülbéli ötven ember mindegyikével.

Kisvárosi nagyságok. Kedden f. hó 29-en Gabányi Árpád 4 leivonásos vigjátéka először került színre a debreczeni színházban. Maga a darab ismert nyomokon halad s itt-ott erősen emlékeztet *Tóth Kálmán* régi jó vigjátékára a »Nők az alkotmányban«-ra. De ha a szigorú dramai mértéket nem ulti meg mindenütt, arra, hogy egy estét kellemesen eltöltson az ember, kellő alkalmat nyújt. Az előadás is a sikerültebbek közé tartozik. Gyönyörűen játszott *Cserny* Berta, mint Riza, *Battonyai* Menyhért megyei főorvos felesége, mert szerepének minden arnyalatát helyes művészi kifejezéssel juttatta érvényre. Utána nyomban *Klenovits* következett, a kinek ez a mostani szerepe (*Solti* Andor ügyvéd) mintha egészen a terhére lett volna szabva. Igen jó alakítást mutatott be *Heccsy*, a feltékeny öreg doktor (*Battonyai*) szerepében, és *Szathmáry*, mint Zoványi polgármester személyesítője. — *Krémer*, mint *Billy* András jó módu gazdaember ábrázolója lelépett eddigi diskkrét alakításainak helyes utjáról s *Nyilassy* trivialis iskolájának tanítványaként mutatkozott be. Nem tudjuk, honnan vették ezek az urak a boros emberek olytan ábrázolására az instimetust, de — meggyőződésünk szerint — az az örökös ököndözés és csuklás nem csak az aest hetikával, hanem a rendőri törvényekkel is ellentétben van s közbotrány számba megy. Nagyon csodálkozunk, hogy a jó izlésű *Krémer* követte ebben *Nyilassyt*, a ki mindig a »magasabb régióknak«-nak játszik. Nem hagyhatjuk szónélkül, hogy *Várad* A. (*Jublánszky* szállodás) botrányosan rosszul tudta a szerepét. A többiek megálltak helyüket.

Törvénytörés.

Házi szarka. *Várad* Jánosné sokat hallott arról, hogy az ő szomszédnőjének özvegy Nagy Birtinnének sok hűverő pénze van a ládájában egy szép napon, mikor nem volt otthon alkuleszal behatolt lakására. Mennyire csalódott azonban, mikor a remélt ötvenesek helyett csak nyomorult három frtot talált. — Ezért a büncselekményért állott a debreczeni kir. törvénytörés előtt, hol eltekintve attól, hogy *Várad* Jánosnak kifizette-e magát a lopás, vagy nem, kilencz kis hónapokra és három évi hivatalvesztésre ítélte. A vádlott em két-tős sérelem ellen fellebbezett, mit a kir. ügyész is megselekedett.

Megsértette a hatóságot. Jenes Sándor még a múlt év őszén berugott fölül egy rendőrt jól agyba-főbe vert, hogy az a csúlgos eget is pitykének nézte. A törvényszék a rendőrt hatóságnak minősítvén, Jenest hatóság elleni erőszak vétségeért két havi fogságra és öt forint fájdalomdíj megfizetésére ítélte. Vádlott a javára, ügyész pedig terhére fellebbezett.

Per az akadémia ellen. Érdekes pert indított a tudományos akadémia ellen Fenyvessy Ferenc országgyűlési képviselő. A minap, amikor a sub auspiciis regis egyetemi felavatási ünnepre elment az akadémia-ba, botja, melyet nem volt szabad az ülésterembe bevinni, átadta a ruhatárba. Lefizette a szokásos díjat s ennek ellenében kapott egy számozott jegyet. Az ünnepély végzetével azonban a ruhatár felügyelő, kik az akadémia alkalmazottjai, botjáról melyen antik ezüst mitológiai alak volt, nem tudtak számot adni. Minthogy pedig Budapestben általában a panasza a ruhatárak botjának kezelése miatt, Fenyvessy most példát akar statuálni és kártérítési pert indított az akadémia ellen. Pernyerteség esetén a bot árát a „mensa academica“-nak fogja adományozni. Alperesnek báró Eötvös Loránd volt vallás és közoktatásügyi minisztert idézték meg, mint a tudományos akadémia elnökét.

A tuzséri tragédia. A tuzséri hipnotizálás ügyében anyiregiházi törvényszék büntető tanácsa tegnap határozott a vád alá helyezés kérdése felett. A határozatot azonban az elnök egyenes parancsára titokban tartják.

Közgazdaság. Sertéspiacz.

Budapest-Kőbánya, 1895. okt. 29.

a) Hízott sertés árak: I. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronként —400 kilg-on felüli sulyban) 54—57—krig. 2. Öreg közép (páronként 300—400 kg sulyban) 54—57—krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 kilg-on felüli sulyban) 54—55—krig. 4. Fialat közép (páronként 251—320 kgr, sulyban) 54—55—krig. 5. Fialat könnyű (páronként 250 kilg-ig terjedő sulyban) —.—krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kgon felüli sulyban) —.—krig. 7. Közép (páronként 220—280 kilg, sulyban) —.—krig. 8. Könnyű (páronként 220 kilg-ig terjedő sulyban) —.—krig. — III. Szerbiai: 9. Nehéz (páronként 200 kilg-on felüli sulyban) 53—54—krig. 10. Közép (páronként 220—260 kgr. sulyban) 53—54—krig. 11. Könnyű (páronként 220 kilg-ig terjedő sulyban) —.—krig. Sertés létszám 1895. évi okt. hó 22. napján volt készletben 4727 db. 1895. évi okt. hó 23. napján felhajtattott — darab. 1895. évi okt. hó 23. napján elszállított 557 db. 1895. évi okt. hó 24. napjára maradt készletbe 4176 db. A hízott sertés üzletirányzata: Változatlan.

Biztosító intézetek reformja. A biztosító intézetekről szóló törvény tervezetéről a fumei kereskedelmi és iparkamara öttagú szakbizottsága jelentést készített, amelyet a kamara egyhangúlag magáévé tett és a kereskedelmi miniszterhez fog felterjeszteni. Az egész törvényjavaslaton az az eszme vonul végig, hogy a biztosítottaknak nagyobb és reálisabb garanciákat adjanak, mint azt a törvény jelenleg teheti, továbbá a biztosító társaság szolidaritásáról és fizetési képességeiről a lehetőségig gondoskodjanak s a közönség könnyenbivőségére spekulálókat kiküszöböljék. Ha talán fenn is akadnánk a jobbfejta internacionális értékek kizárásán a tartalékok és a biztosítási alap fedezet illetőleg, egészben véve helyeselnék a tervezetet, mert egészséges és dicséretes tendenciája az, hogy a biztosító vállalatok alapítása és működése körül olyan biztosítókat teremtsen, amelyek a biztosító közönséget a történt kár likvidálása iránt megnyugtadják és bizalmat ébresztenek benne a törvény paragrafusainak megfelelő társaságok iránt. Csupán azt kell megjegyeznünk, hogy amint a törvénytervezetből természetesen ki vannak zárva ama segélyszövetkezetek, amelyek tagjainak betegség vagy halál esetén segélyt biztosítanak, éppen úgy ki kellett volna

zárni általában az alakulásra, ügyvitelre és működésre nézve teljesen azonos természetű kölcsönös biztosító-társaságokat is. Vagy ha e kivételt nem tartották szükségesnek, a bármilyen kölcsönös biztosító-vállalatoknak megfelelő figyelmet kellett volna szentelni. E hiányt nem tekintve, a tervezetet főképp a közönség védelméért és a biztosító-vállalatok erkölcsi színvonalának emeléseért csakis helyeselni lehet.

Az őszi vetések állása. Tegnapelőtt az ország keleti részén megeredt az eső, a talajt jól átáztató és felporhanyító eső. Ma már alig van hely az országban, ahol a föld megmivélhető nem volna. A 25—70 centiméternyi csapadéknak kitűnő hatását már mindenütt lehet észrevenni, mert az elmaradt gazdasági munkálatokat, a szántást és vetést nagyjábólra be lehet fejezni. Az eddigi tudósítások szerint, az országban csak az alföldi és dunántúli vármegyék némely részében készültek el a vetések. Szántatlan helyen a szárazság miatt újra kell vetni. A buzavetések aránylag még a legszebben állnak a keleti részeken, ahol meglehetősen eső volt szeptemberben. A vetések állása azonban a rendes eljárású évekhez képest legalább is 60—70 százalékkal gyengébb. A repce túlyomó részben rosszul kelt, férgek is pusztítják s ennek folytán aligha várhatunk belőle jó termést. A takarmányemlék az elégségszerű időjárásban szépen zöldelnek.

A nagyváradi László malom, mely 10 hónap előtt beszüntette üzemét, újból megkezdte működését. A László-malom részvénytársaság felszámoló mindkét malomtelepet 280.000 forintért a Hunyadi-malom részvénytársaságnak adták el, s az új tulajdonos társaság a nagyobb malomtelepen megindította az üzemet. A malom működésének örül Biharvármegye egész közönsége, mer terményeit így Nagyvár don nagyobb árban tudja eladni, de különösen örül az a sok száz munkás és hivatalnok, kik újból kenyérhez, állashoz jutnak.

CSARNOK.

Kölcsey Parainesise a középiskolában.

Irta: dr. Gulyás István. 10.

(Folytatás.)

Legelső teendőnk e czézből az ismeretek szerzése.

Ismeretekre kell törekednünk, de ismeretekre, melyek itélet és izlés által vezéreltetnek, mert csak itélet által rendbeszedett ismeret ver mély gyökereket s örzi meg a felületességétől, izlés pedig adja azon kellemes színt, mely nélkül a tudomány sötét és zordon.

Bár a kor sok ismeretet kíván, mindenbe belekapni nem tanácsos; mert vegre is oda jutunk hogy igazi ismeret helyett czímmel és színnel elégedjünk meg.

Ki csak társasági multságokban óhajjt ragyogni, vagy épen tudatlanok által akarja magát bámultatni, az könnyű módon elérheti czélját, de érdemesektől megvetetik.

Az alapos ismeretet nem is lehet rövid idő alatt megszerezni, nincs annak elnyerése az ifjúkor éveiből kötve.

„Boldog ifjú az, ki annyira mehetett, hogy keblében a tudomány iránti szeretet általandóan felgerjedt s azon utakkal, melyekkel az ismeretek kulféjéhez eljuthat, megbarátkozott.

De nem elég az ismeretek megszerzése, értékesíteni kell azokat tettekben.

„Tudományt a munkás étellel egybekötöni ez a feladás, a mire a köztársaság fiainak törekedni kell.

Példák a görög és római szónokok, kik egyszersmind keruk, nyilvános életének szereplői voltak: Socrates, Pericles, Demosthenes, Cato, Cicero.

S miután a megszerzett ismereteket az életben értékesíteni kell; erre pedig csak két mód van: az előszóbeli és irodalmi munkálkodás; el kell lesnünk a titkot, melynek segélyével

gondolatainkat, érzéseinket, minden tudományunkat előszóval, vagy írásban kifejezhetjük; tanulmányoznunk kell a szónoklás és irás-tudományát.

A szónokság oly szükség, mely nélkül közdolgokban résztvevő polgár közvetlenül nem hat; de ennek elsajátítására törekednünk kell már csak azért is, mert sok más dolgot kell hozzá tanulmányoznunk; ismerni kell az életet, az embereket, a multat és jelent, ismerni kell különösen Athenae és Roma nagy szónokait, kikésni a forrást, honnan azt a lelekrázó erőt, azt a teljességet, azt a művészi színt és virágzást, miket minden soraik bizonyítanak, merítették.

Sok idő kellene, évek hosszú sora, de ha meggondoljuk, hogy a szónokság sok és mély tudományt, sok és lelekelő gyakorlatot sok és szivrazó erőt kíván: nem mondhatjuk haszontalannak a fáradságot és időt, mit rája fordítunk.

A szónoklattal a legszorosabban össze van kapcsolva a nemzeti nyelv tudása, a ki nemzetének nyelvét tökéletesen nem bírja, annak törvényeibe, a ve e való élés minden titkába be nincs avatva, az nem hathat a közpályán.

„Haza nemzet és nyelv, három egymástól váthatatlan dolog s a ki az utolsóórt nem buzog, a két elsőért áldozatra kész lenni nehezen fog.”

Ismereteinket részint tapasztalás, részint tanulmány útján szerezzük; a tapasztalást az életből, a tanulmányt az éleiből és könyvek-ből merítjük. S mert egyfelől saját tapasztalásunkat, melyeket előszóval előadni terjesztetni alkalmunk nincs, könyvekben rakjuk le s tesszük hozzáférhetővé a nagy közönség számára, másfelől ismereteink nagy részét magunk is könyvekből merítjük; e kettős oknál fogva nagyon fontos ránk nézve az írás és olvasás.

Azonban sem írunk, sem olvasunk nem szabad rendszertelenül; az írásra tehetség, rátermettség és tanulmány, az olvasáshoz előre meghatározott czél kell.

A könyvirás a kor egyik betegsége (hát még ha ma élne Kölcsey, mit mondana?) az emberek kenyérkeresetek tekintik, pedig ki kenyérért ír, az méltóbb szánásra, mint a ki napszámért kapál.

Az olvasásnál jusson eszünkbe, hogy a könyvek száma végtelen, éveink pedig végesek s azért, hogy kerüljük a tartamatlan könyvet, mint az üres beszédű társalkodót. De még a jó könyveket is csak kitűzött czélunkhoz megválasztva olvassuk, mert czélt és véget nem tudó olvasás lesz rest életnek vagy következménye, vagy szerzője; nyavaja az, mely a való élet gyökereit elragja, melyből kigyógyulni ép oly nehéz, mint a játékszenvedelemből s mely a lelket éppen úgy elszibbasztja s minden munkára és hatásra alkalmatlanná teszi.

(Folyt. köv.)

Tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	—
Tavaszi buza márcz.—ápr.-re	6.88—90.
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	6.29—31.
Őszi zab	—
Tavaszi zab	5.9—95.
Uj tengeri május—jun.-ra	4.53—55.

Bécsi gabonatőzsde.

— Érkézt d. e. 11 óra 20 p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	—
Tavaszi » márcz.—ápr.-re	7.27—28.
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	6.69—70.
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.35—36.
Tengeri máj-jun.-ra	4.90—92.

Debreczeni városi színház.

1895. Csütörtökön okt. 31-én:

Idény bérlet. 27. Páros bérlet. 24.

Szép Heléna.

Operette 3 felvonásban. irta: Offenbock (Rendező Tiszay.)

Nyíltér**Dr. Engel Ignácz**

orvos, szülész, sebész-tudor és nőgyógyász

Biharvármegye tb. főorvosa

lakik: Miklós-utca 1909. sz. saját házában.

Rendel: d. e. 8-10, d. u. 2-4-ig.

A kőbányai**KIRÁLYSÖRFŐZŐ**

részvénytársaság

tisztelttel értesíti a n. é. közönséget, hogy sör gyártmányainak elárulását megkezdte és azokat:

Ászok, Király, Márcziusi, Korona és Bajorsör

elnevezéssel hordókban és palackokban hozza forgalomba.

Kivánatra árjegyzék ingyen és bérmentve.

1274/1895. v. k. szám.

Árverési hirdetés.

A debreczeni kir. járásbírósnak 19199/1895. P. számú végzése folytán közhírré tételik, miszerint Posszert János részére Weisz Mihály és Weisz Zsigmond debreczeni lakosoktól 7929 frt 47 kr tőke, ennek 1895. évi aug. hó 17. napjától számítandó 7% kamatai és eddig összesen 55 frt 25 kr perköltség erejéig 1895. évi aug. hó 26. biróilag le- és felülfoglalt és 532 frtra becsült butorok és női fehérneműekből álló ingóságok **1895. évi nov. hó 14-én d. e. 9 órakor** kezdetét veendő és 1-ször széchenyi-utca 1807. sz. a. és azután késes-utca 3470. sz. a. megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Debreczen, 1895. évi okt. hó 27-én.

Sugár Gyula
bírói kiküldött.

Népszerű, könnyen terjeszthető életbiztosítási intézmény nyolcz megyére terjedő debreczeni

főügynökségebetöltendő Ajánlatok. — csak oly jelentkezők részéről, a kik nagy üzlet szerzésére képesítve érzik magukat. **Tetterő 4000** jelige alatt **GOLDBERGER A. V.** hirdetési irodájába **Budapest, Váci-utca 9.** sz. czimzendők. (413.)Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város Főispánjától
611/1895.**Pályázati-hirdetmény.**

Debreczen szabad királyi város közközházánál megüresedett sebészeti osztályi kiegészítő orvosi állásra, mely állás évi háromszáz (300) forint fizetéssel, lakással a kórházban fűtés, világítás és teljes ellátással van összekötve, pályázat hirdetik.

Megjegyeztetik, hogy ezen orvosi állás ideiglenes kinevezés útján fog betölteni s a kinevezett orvos állása állandósítására igényt nem tarthat.

Felhívtnak az ezen állásra pályázni kívánók, hogy kelőleg felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám **f. évi november hó 15-éig** annyival inkább benyújtsák, mivel a később érkezett kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Debreczen, 1895. október hó 11-én

Gróf Dégenfeld József.

Orvosi tekintélyek által kitűnőnek elismervo.

„RHEUMA-SZESZ“

biztos hatású külszer rheuma csusz s a test bármínemű szaggatásai s fájdalmai ellen.

Ára 1 korona, erősebb üveg 2 kor. 40 fl.
Kapható a készítőnél**VIDDER GYULA**gyógyszerésznél **S. A. Ujhely,** ezelőtt **Kis-Szeben.**Kapható Debreczenben: **Dr. ROTSCHNEK V. Emil** ur gyógyszerésztárában.**Főraktár Budapest: Török József** gyógyszerész urnál király-utca 12. ugyszintén az összes fővárosi és vidéki gyógyszerésztárakban.Fog- és fejfájást **5 perc** alatt megszüntethetünk.**ELSŐ DEBRECZENI****paplan-gyár**

Debreczen, Széchenyi-utca.

Paplanok, mádraczkok

mérték szerint

gyorsan és pontosan elkészítetnek.

Sirkoszoruk

olcsó árban

Gyenes Lajosnál

városház épület.

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönség szives tudomására hozni, hogy az 1882. év óta fennálló miskolci műhelyemben készült

férfi, fiu és gyermek-ruhákbólitt helyben, **Piacz-utcán,** a „Kereskedelmi Akadémiával“ szemben, **Tóth Gyula** ur házában, egy, a mai kor igényeinek megfelelő fiók-üzletet nyitottam.Ezuttal bátorkodom a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani, hogy főtörekvésem odairányul, miszerint ugy a **ruhák jó minőségére,** valamint az **árak mérsékelt voltára különös gondot fordítok,** hogy a n. é. közönség szives bizalmát teljesen kiérdemeljem.

Maradok kiváló tisztelettel

Grünfeld Adolf,

szabó.

Minden külföldi gyártmányt felülmul!
Az Első magyar varrógépgyár

által előállított

ADRIA varrógép

CSALÁDI és IPARI CZELOKRA.

Igen előnyös **fizetési** feltételek mellett kapható

Boros Testvérek női divat kereskedők
 egyedüli
főraktárában DEBRECZENBEN, Kossuth-utca 3-ik szám.

LAKÁS

berendezési tárgyak legnagyobb választékban

mindenféle csipk, cangres függönyök, berlini és párisi színes kézi festményű és beszövött Storas és Vitrage, francia Gobelens, — Mohair és más szövet

FÜGGÖNYÖK

Partnerek, ágy- és asztalterítők; Gobelens faldiszek; — Karaman, brocat, lampás, peluche és
 különféle más

BUTORSZÖVETEK.

Smyrna, Stambul, Argaman, Axminster és Velvet pamlag- és
 mindenféle futószőnyegek.

Kunz József és Társa

kis templom-bazár.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.